

Niet in slaap te preeken? Ze snurken!

Dr Norman Vincent Peal, predikant van New York's Marble Collegiate Church is een beroemd man. En vrijzinnig. Tuschien dat beroemd zijn en dat vrijzinnig zijn behoort geen oorzakelijk verband te bestaan. Wij kennen ook rechtzinnige beroemdheden onder de dominees. Rechtzinnigheid is geen voorbehoedmiddel tegen beroemdheid. De scherpe op de situatie der kerk toegespitste verkondiging van Gods Woord is dat wel. En is dat reeds sedert de dagen der profeten en apostelen. Die zijn bij hun leven nooit beroemd geweest. Wel voor en na hun sterven gesteendigd soms. Gesteendigd door een geslacht, dat hen welgerde te hooren. En daarna „gesteendigd“ door een nageslacht, dat hun graven bouwde.

Maar dat nu daargelaten. Dr Peal is beroemd. Althans volgens een in Kerknieuws overgenomen berichtje van de hand van een rechtzinnig Hervormd predikant. En volgens hetzelfde bericht is hij ook vrijzinnig. En naar ons dunkt ook een klein tikje ijdel. Dat zal wel meer met de beroemdheid dan met de vrijzinnigheid in verband staan. Het zijn sterke beenen, die de weelde dragen. Onder dien last zijn rechtzinnige en vrijzinnige beenen al even zwak. Maar deze beroemde en vrijzinnige dominee verhaalt, dat het tegenwoordig bijna onmogelijk is de menschen in slaap te krijgen met een preek: „Ik heb in jaren niemand in de kerk zien slapen“. Bescheiden schrijft Dr Peal deze slapeloosheid niet toe aan de goede kwaliteiten van de preek, maar aan de kwade kwaliteiten van het gehoor. De menschen zijn zoo overspannen en zenuwachtig, dat ze zelfs met een preek niet in slaap te krijgen zijn. U begrijpt de geestigheid: als dat niet helpt, dan helpt er niets..... Intusschen, de Nederlandsche collega is er jaloersch van. Hij verzekert: bij mij slapen ze allemaal!!

Wij voor ons gelooven, dat, afgedacht van de vraag van slapers in de kerk of slapeloosheid onder de preek, afgedacht van Amerika of Nederland, afgedacht van rechtzinnigheid of vrijzinnigheid, de slaap — de geestelijke dan — en in Amerika en in Nederland zeer groot is. Wie in Jeruzalem geen onbekende is, moet, als hij de kerk, voor zoover mogelijk, overziet, ten aanzien van haar vaak denken aan hetgeen Heine in zijn dagen opmerkte van Duitschland:

Toen ik op den Sint Gothard stond,
Toen hoord' ik Duitschland snurken.

Dr Peal make zich niets wijs en de rechtzinnige collega in Nederland zij niet jaloersch: ze snurken, hier en ginds. Een geest des diepen slaaps.....

En de oorzaak?
De preek, de preek!
In slaap gepreekt!
En hoe en of die slapende, snurkende kerk weer geestelijk gesproken wakker worden zal?
Als 't God belieft: de preek, de preek!
Ontwaakt gij die slaapt, en staat op uit de dooden en Christus zal over u lichten!
Die preek is het krachtig middel tot zaligheid.

Voor jaren gebeurde het eens, dat in een Zeeuwsche kerk zoo ongeveer heel de gemeente onder een „rechtzinnige“ preek diep ingedommeld was.

De dominee, nauwelijks begonnen, zei Amen. Dankte, vroeg „vergeving“ voor het slapen en liet de gemeente zonder slotzegen gaan. Maar een, die die gemeente kende, zei toen: Die dominee had beter gedaan vergiving te vragen voor de preek. Want als het Woord Gods daar bediend wordt slaapt die gemeente niet.

Zóó kan het ook.
Dominee moet bij dominee beginnen: Wees wakker in alles!
D. E. C.

P.S. Lees in ons vorige stukje i.p.v. „drie man in een boek“: „drie man in een boot“.
D. E. C.

B, C, D zou ik dus eerst eens moeten praten, dan zeg ik: maar dan hängt Uw Korte Verklaring als bindend stuk. Want als U toegeeft, dat ook maar één mensch in de wereld kan weigeren, naar de meening van Classis Oost te luisteren, en dus kan weigeren te beloven, dat hij niets tegen de K.V. zou propageeren, en dat hij tóch wel lid bij U kan worden, dan hebt U daarmee heel die Korte Verklaring als bindend stuk, als sjibboleth der leer, die als naar de Schriften te handhaven is, prijs gegeven. Dan hebt U gezegd: blijkbaar moet je er nog eens over kunnen praten met de menschen. Welnu, ik, K. S., zeg dan: goed, praat er dan nog eens over, en leid dat gesprek dan terug naar wat in de confessie staat. Maar leg die K.V. dan maar in de archieven, want dan is de zaak toch weer herleid tot de bestaande confessie.

na een hinkend rapportje met allerlei theologische uitglijdingen is doorgedreven. Ik had respect voor haar werk, ook onder onze emigranten, aan wie zij heel wat geld hebben ten koste gelegd; voor haar warme liefde tot behoeftige leden en den diaconalen arbeid van onze kerken, vink na den oorlog (laat ons dat niet vergeten, ze hebben hier in Nederland heel wat tranen gedroogd, toen we zonder kleeren en voedsel zaten), en die in Coll. Hoeksema een man hebben gekregen, dien ik hoogacht en als mijn vriend beschouw. Hij verzekert mij, in het laatste Standard-Bearer-nummer, dat ik de zijne nog ben, en ik neem daar onder betuiging van wederzijdsche vriendschap gaarne, en blij, nota van. Het verheugt mij, dit te lezen, temeer, omdat ik wel eens vreesde, dat mijn niet-correspondeeren den indruk gaf, als stond het mijnerzijds anders. Daar heb ik al eens eerder over geschreven; ik ben blij, dat coll. Hoeksema mijn vriendschapsgraad niet afmeet naar het aantal particuliere briefjes; want wie mij dáaraan meet, die zegt al heel gauw „bonjour“. Den laatste tijd heb ik uit Amerika veel brieven ontvangen, ook over de kwestie van de bekende „Declaration“; het was nu opzettelijk, dat ik op deze (overigens mij goed doende) epistels niet antwoordde; men moet nooit kunnen zeggen, dat ik getracht heb, een wig te drijven tusschen coll. Hoeksema en de zijnen, die altijd in hartelijke liefde aan hem verbonden zijn geweest. Mijn meening over die Declaration heb ik openlijk gezegd, toen het openbaar noodzakelijk bleek. Maar verder wacht ik rustig af, wat zich ginds ontwikkelen of vernielen zal. En een paar nederlandsche „synodalen“, die van de zaak niet veel begrijpen, vrees ik (ik meen de situatie wél zoo wat te doorzien), laat ik maar rustig gnuiven: ze konden, geloof ik, beter doen, zich het probleem van dwaze binding aan niet-onomstootelijk als Gods Woord bewezen formulaties — oorzaak van schisma — nóg eens in te denken, en zich alsnog te beraden over mijn brief van 13 December 1943; ze hebben tijd genoeg gehad, om de nonsens, die daarover in een opgewonden synodalen zendbrief-nummer-zoo veel verkocht is onder den verschenen indruk van de gevoerde hetze, langzamerhand openlijk bij haar waren naam te noemen. Dat ware beter, dan gezeur over samenspreking, terwijl ze intusschen alles, wat ze met die binding en haar consequenties gedaan hebben, objectief gezien, laten staan, en geen één gestelde „norm“ terugnemen.

Dat ik intusschen er voorloopig mee uitscheid, vindt zijn reden in een artikel, mij vandaag per air mail toegezonden uit The St. B. van 15 Febr.

Daar begint coll. Hoeksema iets te zeggen over mijn artikelen uit deze reeks inzake de Korte Verklaring. Best.

Als hij er breed op ingegaan was, of had aangekondigd, het te zullen doen, we hadden misschien doorgepraat, en allicht van zijn antwoord weer een overzicht-met-beantwoording-in-tweeder-instantie gegeven. Maar wat blijkt?

Dit: coll. Hoeksema zegt: verschillende gedeelten uit Schilder's artikelen zijn niet „to the point“, d.w.z. ze raken het punt-in-kwestie niet.

Daar ben ik heelemaal niet boos om; je weet, als je in de pers debatteert, dat je op zoo iets van te voren rekenen moet.

Maar in dit geval zeg ik toch: best, als u zóó denkt, dan houd ik maar op.

Voor degenen, die het punt-in-kwestie, zooals ik het zie, wél met mij zien, heb ik, geloof ik, genoeg gezegd over die Korte Verklaring. De stukken en brokken, die in Canada gemaakt zijn, bewijzen wel, dat er menschen zijn, vóór- en tegenstanders, die het punt-in-kwestie precies zoo zien als ik. En voor de anderen, die het punt-in-kwestie anders zien dan ik, helpt mijn geschrijf niets, zoolang ze het punt-in-kwestie dáár stellen, waar zij het thans inderdaad doen, en waar het toch niet ligt: je kunt dan praten als Brugman, het geeft geen zier meer.

Want het punt-in-kwestie is niet: of Hoeksema, of Schilder, of Heyns, of Potter, of wie ook een goed dogmaticus is. Dat kan me, om de waarheid te zeggen, in heel deze affaire geen steek schelen. Ik zie tientallen kwesties, waarover en hier en ginds niemand een afgeronde theorie heeft. En ik lust geen knappe-theologen-kerk.

't Punt-in-kwestie is alleen maar dit: of je de kerk uit elkaar mag durven jagen om 'n dogmatisch formuletje van Schilder, dat Hoeksema kan aanvechten, of van Hoeksema, dat Schilder kan aanvallen, terwijl ze toch allebei in goeden gemoede de drie formulieren onderschrijven, en allebei bereid zijn op vragen aangaande hun leer des noodig, niet aan de hand van een op tafel gelegd kersversch formuletje, maar in op kern-kwesties ingaande, ampele en duidelijke betoogen rekenschap van gevoelen te geven, en ook allebei temidden van een schare broeders en zusters mogen staan, die hebben leeren zeggen: verdeel de kerk niet door geleerdigheid, die op één puntje door-zaagt, en op een ander puntje voorbijziet, wat toch ook waarheid is. Of: die één woord kiest, waaraan je twee of meer kanten uit kunt. Of: die een dogmatische lijn trekt, die een andere verwaarloost. Of: die schematiseerend zich van de Schrift en de confessie verwijdert.

Als coll. Hoeksema denkt, dat voor mij „the point“ is, of de Korte Verklaring een dogmatisch verantwoord stuk is, moet ik hem antwoorden: neen, amice. „The point“ was voor mij dit: hier is b.v. een man-

netje, K. S., die de Korte Verklaring niet wil onder-teekenen. Die bereid is, op alle punten u te woord te staan. Die u desnóóds zou tarten, u net zoo goed als Berkouwer, en Ridderbos, hem ook maar één remonstrantsche tendenz of opinie als de zijne aan te tonen. Die u bij voorbaat verzekert: dat is Hepp niet gelukt, en Berkouwer niet, en het zou u ook niet gelukken. En niemand. En naast hem staan vele anderen, al of niet door u geciteerd, en (niet altijd heelemaal billijk, geloof ik), als u een zinnetje vond, dat u onjuist leek, dan ineens als herauten van de doorlopende leer der Liberated Churches (zoo heeten we anders niet) voorgesteld, hoewel ze dat evenmin willen zijn, als ik, en hoewel wat ze verder schrijven bewijst, dat u uit hun zinnetjes niet datgene haalt, wat er, in breeder verband gelezen, in zit, of móet zitten. Laat al die menschen — al heeten ze Veenhof, Bremmer, Churchill, Poincaré — met hun zinnetje nu eens los, en neem dezen keer a lleen maar eens als voorbeeld één der deputaten voor correspondentie die tegen de bindend-verklaring van uw Korte Verklaring bezwaren hebben, en stuk voor stuk goed lieten uitkomen, dat zij er niet toe te bewegen zouden zijn, te beloven, niets te leeren, d.w.z. te propageeren, dat niet in alles met die Korte Verklaring overeenstemt; die dit ook zouden weigeren te beloven, stel, dat zij naar Amerika verhuisden. Dan is dit het fijne puntje: zouden ze — gegeven die weigering — lid mogen worden van een Prot. Ref. Church, waarvan coll. Holwerda — vergeet dat niet — in den be-

EXODUS 15: 8-12.

Uw adem liet de waat'ren wijken.
Wie is als Gij, wie Uw gelijke,
o, HEERE, onder al de goden?
De stroomen stonden door Uw wil
in 't hart der zee als muren stil,
de golven deden Uw geboden.

De vijand zeide: „Ik zal hen jagen,
ik doe met hen al mijn behagen.
Ik trek mijn zwaard, dat ze allen sterven,
'k verzadig aan dit volk mijn ziel,
dat aan mijn lust ten offer viel.
Ik deel den buit, dien 'k zal veroveren!“

Wie zou niet voor Uw wond'ren beven,
o HEERE, in heiligheid verheven?
Gij hebt de waat'ren weer ontbonden:
zij zonken in de zee als lood,
Uw rechterhand bracht hun den dood.
Zie, hoe de aarde hen heeft verstonden.

Melodie: Ps. 55. A. v. B.

kenden brief iets héél móóis en heerlijk gezegd heeft? Konden ze lid worden, ja dan neen?

Niemand onder u moet nu zeggen: dié wel, maar die ánder niet! Niemand uwer zeggen: jóúw zinnetjes kunnen misschien er nog wel op door, maar die van een ander, N. N., en nog een N. N. lijken ons in geen geval toelaatbaar. Neen: laat alle zinnetjes van N. N.'s maar loopen. Neem alleen maar het bloote feit, dat iemand onzer die Korte Verklaring niet zou onderteekenen (de argumenten doen niet ter zake) en in elk geval zou weigeren de belofte af te leggen, niet te propageeren tegen de Korte Verklaring. Kunnen zij dan lid worden bij u, in volle rechten, ja dan neen? Dat, en dat alléén, is „the point“.

Als u zegt: n é é n, ze kunnen geen lid worden, want ik zeg en het besluit der Classis Oost, die beweerd heeft: men moet belóven, niets ertegen te leeren, goed, dan zijn we klaar. Als dit bij U algemeene opinie worden zou, vastgelegd in een generaal-synodaal besluit, dán weten we, waar we aan toe zijn. Ik zou uw kerken om zulk een besluit beklagen, want ik ben vast overtuigd, dat ze door zoo'n besluit als kerken van Christus in Amerika, belast met een wijde opdracht, en eertijds daartoe veelzinnig in staat gesteld (want uw kerken hebben prachtige dingen gepraeft, harakiri plegen, zodra ze zoo iets zouden doen. Ze zouden zich evenzoer vergalopperen als de nederlandsche synodocraten, van wier doen óók zij publiek verklaard hebt, niets te moeten hebben. Want uw kerken zouden daarmee den toegang tot den kansel en tot het doopvont, en de avondmaalstafel hebben gebonden aan een dogmatisch stuk, dat men, daar ben ik vast van overtuigd, bestrijden kan, zonder op te houden, gereformeerd te wezen, ook op die punten, waarop men het bestreed. Als u mij, in kwaliteit van „dogmaticus“ — die overigens als zoodanig hier niets te maken heb — zoudt vragen (in een onderonsje), of ik meen, dat die Korte Verklaring beter bestreden worden kan, dan getolereerd, om gereformeerd te belijden in consequente doortrekking van de lijn, laat ons zeggen, van de Dordtsche Synode, dan zeg ik: het eerste. Maar dat is dan mijn dogmatische opinie. Teruggaande overigens op een confessioneele. Maar ik erken u, in uw pogen, evenzeer confessiegetrouw te zijn.

En als U zegt: ja, er zijn er wel onder jullie vrijgemaakten, die bij ons lid konden worden ook zonder die belofte, want ik maak verschil, ik zou wel toelaten A, hoewel die weigert haar te onderteekenen, maar niet B, want van B (en C en D etc.) heb ik zinnetjes gelezen, die ik niet juist vind, en met